

מוסף שבת

ג' בטבת תשע"ד, 6.12.2013

דזה וינוגרד

לא אובמה ואפילו לא רוחאני
הטרידו השבוע את נתניהו. עו"ד
אלונה וינוגרד, מנכ"לית התנועה
לחופש המידע, היא זו שהדירה שינה
מעניו ■ ראיון מיוחד עם חושפת
דוח ההוצאות של בתי המשפחה
בקיסריה ובירושלים ■ "זה לא אישי,
הייתי בודקת גם את זהבה גלאון לו
הייתה ראש הממשלה"
שרה ליבוביץ' דר, 10

בשם השקיפות

"לא מרגישה צורך להתנצל"

מצד אחד גיבורה ומצד שני מטרה. עו"ד אלונה וינוגרד, מנכ"לית התנועה לחופש המידע שחשפה השבוע את חריגת ההוצאות של משפחת נתניהו, בעין הסערה ■ בראיון מיוחד היא מספרת על המלחמה הקשה שניהלה מול משרד ראש הממשלה, הביקורות הקשות שספגה, הלחצים מהפוליטיקאים והגופים הרשמיים שעושים הכל כדי להסתיר את מה שכולנו חייבים לדעת

שרה ליבוביץ־דד // צילום: יוסי אלוני

מינים במה שהם אומרים, אבל בשבילי זה היה קשה, אני לבד מול שלושה גברים שאני לא מכירה, מעולם לא פגשתי אותם לפני כן, אבל עניתי להם, אמרתי להם שאנחנו עו"ד שים דברים חשובים, אנחנו לא קטנוניים ולא מתעסקים בשטויות. תקציב בתיו של ראש הממשלה הוא לא דבר קטנוני, ואני לא מרגי" שה צורך להתנצל על זה. אין ספק שהעבודה שלי מחשלת, יש מחיר לאתגור המערכת".

כמו רבים אחרים, היא אומרת, הנתון שנחשף על גובה הוצאות המים בבית הפרט טי בקיסריה - 80 אלף שקל - הפתיע אותה. "גם אחרי ההסבר של משרד ראש הממשלה שהנתון מכסה ארבע שנים וכולל את הוצאות המים של המאבטחים עדיין אנחנו נש" ארים עם חשבון של כ-5,000 שקל בחודש עבור מים. שמעתי מומחה מים באחת מתוכי" ניות הרדיו שאמר שהסכום הזה יכול להספיק ל-127 משפחות. אני מקווה שיש לזה הסבר. אם הייתי עיתונאית, הייתי שואלת למה הציבור מממן את הבית הפרטי".

היית מתאכזבת אם היה מתברר שההוצאות מועררות?

"לא עשיתי את זה כדי להראות שההוצאות גבוהות או כדי להוכיח משהו. עצם הדרישה לשיתוף המידע לא אומר שמהו לא בסדר, זה רק אומר שאנחנו חושבים שהמידע שייך לציבור. אני לא קובעת עמדה, אני רק רוצה שהנתונים יהיו חשובים כדי שהדיון הציבורי יתבסס על נתונים אמיתיים, ובעזרתם הציבור יפוט. אנחנו לא שופטים, רק מביאים לחשיפת מידע. אנחנו לא מתלהמים, אנחנו פועלים בצורה אלגנטית וברורה".

זו לא רדיפה

עשרה חודשים ארוכים נמשך המאבק לחשיפת הנתונים, ולדברי וינוגרד, לא כל

רד, מנכ"לית התנועה לחופש המידע שחש" פה בתחילת השבוע את חשבון ההוצאות של מעון ראש הממשלה ושני בתיו הפרטיים. תיארת לעצמך את הסערה שחשיפת הנתונים תחולל?

"הנחתי שתהיה סערה, אבל הופתעתי מעוצמתה אם כי הסיקור בכל כלי התקשורת חשוב מפני שזה מבטיח שהמידע הגיע לכל שכבות הציבור וזה בעצם התפקיד שלי, להגיע לכמה שיותר אנשים. חשוב להנך את האזרחים לזכות הזאת שהיא כנראה לא מר" בנת מאליה, הזכות לשקיפות של המידע. הלוואי שהסערה הזאת תעזור לנו להעביר את חשיבות המידע ועד כמה הוא מעצים את הציבור. בינתיים אפילו לא כל הפוליטיקאים מבינים את זה. השתתפתי בתוכנית הבוקר של גיא מרוז ואורלי וילנאי בערוץ 10 לצד סגן שר החוץ זאב אלקין, סגן שר האוצר מיקי לוי ויוסף פריצקי שהיה שר התשתיות. כש" המצלמות כבו הם הרימו את קולם, אמרו לי שאנחנו מתעסקים בשטויות ומה אנחנו בכלל עושים, הם דיברו ברגש, היה ברור שהם מא"

יש רגעים לא קלים של בדי" דות, זה לא פשוט לעשות דב" רים כאלה, בימים האחרונים קיבלתי מיילים ששאלו אותי מה המשכורת שלי וכמה מרוויח הנהג שלי, חלק מהטוקבקים טענו שאני קטנונית ורודפת את ראש הממשלה והאמת שאני לא מבינה מה רוצים ממני. אני פועלת למען הציבור, המחשבה שאנשים ייקחו את זה למקום של רדיפה אישית מאוד מפחידה ועוברת לי בראש, אבל אני אפילו לא מעזה לחשוב שזה יקרה. אני אדם מאוד פרטי ומר" זר שפתאום אנשים מכירים אותי. לפעמים אני אומרת לעצמי: יכול להיות שנתניהו יודע מי זו אלונה וינוגרד? קצת מוזר לחשוב על זה ככה. אני מאוד מאמינה במה שאני עושה, אחרת לא הייתי עוברת בשכר כל כך נמוך כשיש לי משכנתה ושלושה ילדים, אבל רק כשהסיפור התחיל להדהד בכל כלי התקשורת הבנתי באמת את המשמעות של מה שאני עושה", כך אומרת השבוע ברא" יון מיוחד ל"מוספשב" עו"ד אלונה וינוג"

"לא עשיתי את זה כדי להראות שההוצאות גבוהות או כדי להוכיח משהו. עצם הדרישה לשיתוף המידע לא אומר שמהו לא בסדר, זה רק אומר שאנחנו חושבים שהמידע שייך לציבור. אני לא קובעת עמדה, רק אומר שאנחנו חושבים שהמידע שייך לציבור. אני לא קובעת עמדה, רק שהנתונים יהיו חשובים"

"הנחתי שתהיה סערה". הבית בקיסריה צילום: הרצל שפירא

22.19x29.15	3/5	עמוד 11	Maariv - Maariv - Weekend Supplement	06/12/2013	40013862-4
יום רבין מרץ - 2022					

"חבל שאנשים
מוכסים את חופש
המידע לשמאל".
עו"ד אלונה וינוגרד

15.11x29.16	4/5	11	עמוד	Maariv - Maariv - Weekend Supplement	06/12/2013	40013869-1
יורם רבין מרצ - 20222						

להיות מופנות לוועדת הכספים שאישרה את ההוצאות.

"למי שיש טענות שיפנה לוועדת הכספים. זה לא התפקיד שלנו. אני פועלת רק להגברת השקיפות, אין לי זמן ואין לי תקציבים להתלונן, וזה גם לא המנדט שלי."

אחת הטענות שעולות בשנים האחרונות היא שצריך להניח לראש הממשלה למשול ולטפל בנתונים כאלה רק אחרי שהוא עוזב את תפקידו.

"הבקשה שלי לא הייתה אליו אישית, אלא הופנתה למשרד ראש הממשלה. אני מקווה שהוא לא בזבז את זמנו על הבקשה. יש שם ממונה על חוק חופש המידע שאמור לטפל בבקשות כאלה."

מידע חלקי

הבקשה הראשונית לקבלת הנתונים הוגשה למשרד ראש הממשלה כאמור בחודש פברואר. "התפרסם אז בתקשורת הסיפור עם ההוצאות על הגלידה והמיטה שהותקנה במטוס, וחשבנו שיהיה נכון לערוך דיון ציבורי על בסיס הנתונים הרשמיים", מסבירה וינוגרד. בקשה דומה הוגשה לבית הנשיא אחרי שלושה חודשים הגיע פירוט ההוצאות של בית הנשיא ומעונו הרשמי של הנשיא. משרד ראש הממשלה לא הגיב לבקשה, ובחודש מאי הגישה התנועה עתירה לבית המשפט למתן תשובה. "ההתעלמות מהבקשות שלנו איננה חריגה", אומרת וינוגרד. "ביקשנו ממשרד הביטחון דוח על סגירת עמותת 'לחופש נולד' ובמשך שנה הם לא הגיבו לבקשה, וכשהגשנו עתירה למתן תשובה הם הגיעו לדיון עם החומר שביקשנו. ביקשנו ממשרד האוצר את משכורות אנשי השב"כ והמוסד. הם הפנו אותנו למשרד ראש הממשלה שלא הגיב במשך תשעה חודשים, הגשנו עתירה ואנחנו ממתניים לקביעת מועד לדיון. אף שחל שיפור בתחום של שקיפות המידע, הגישה היא עדיין של הסתרה. זה מפתיע אותי מפני שהתנהלות שקופה חוסכת פחד מרדיפה ומסקופים ומדיברים שהוצאו מהקשרם. תשלטו אתם במידע, תוציאו אותו כמו שצריך, ואז לא יהיו לכם תלונות על רדיפה."

יומיים אחרי שהתנועה הגישה את העתירה נשלח אליה ממשרד ראש הממשלה מידע בסיסי על הוצאות בתי ראש הממשלה – המעון הרשמי בירושלים ושני המעונות הפרטיים, בקיסריה ובירושלים. הדוח לא היה מפורט וכלל תשעה סעיפים בלבד. על פי הדוח המקוצר, רוב ההוצאות כמעט הוכפזו לו מ-2009, אם כי חלקן היו נמוכות יותר ב-2012 לעומת 2011. כך הוצאות המזון והאירוח הרשמי שהגיעו ב-2009 ל-211 אלף שקל, קפצו ב-2011 ל-490 אלף שקל וירדו ב-2012 ל-459 אלף שקל. הוצאות הניקיון עלו מ-532 אלף שקל ב-2009 ל-945 אלף שקל ב-2012, דמי הייצוג עלו מ-42 אלף שקל ב-2009 ל-53 אלף שקל. בסך הכל עלו ההוצאות במיליון שקל מאז 2009.

המידע התפרסם וחולל סערה רבת. "הלכתי להעביר את האוטו שלי טסט, והתפתח שם שיחה בין אנשים שהעבירו את המכוניות שלהם טסטים וכולם אמרו שראוי שיידעו מה גובה ההוצאות של ראש הממשלה, בלי שאף אחד ידע שאני אחראית לזה. אבל אותנו המידע לא סיפק ולא

הנתונים המבוקשים התקבלו. ביקשנו את ההוצאות החל משנת 2008, הם שלחו לנו רק את הנתונים על שנת 2012 בטענה שזו השנה הראשונה שבה ההוצאות מוחשבו. חלק מהנתונים הוסתרו, כמו שמות המכסות שעברו איתן בעבר ושמה של המכסה שבית ראש הממשלה עובר איתה כעת, בטענה של ביטחון; במרכז לרכישת סידורי פרחים הוסתרו הצעות המחיר. אני לא מבינה איך הצעות מחיר פוגעות בביטחון. הם שלחו לנו שמונה פרוטוקולים של דיונים בהוצאות, אני מתארת לעצמי שהיו יותר."

14 דפי פירוט ההוצאות מחולקים ל-12 חודשים, בחלקם ההוצאות גבוהות מאוד, באחרים נמוכות יותר. סכומים גבוהים שולמו לעתים תכופות עבור מה שנקרא "הופעה ייצוגית". באוגוסט שולמו עבור הופעה ייצוגית 21,826 שקל, חלקם עבור שנת 2011. החזר ההוצאות מקופה קטנה מפורט מאוד בגישה המקלה וקטנוני אם מחמירים. בחודש מרס, לדוגמה, שולמו מהקופה הקטנה כחצי זר הוצאות 12.80 שקל לצד סכומים גבוהים יותר. הפרוטוקולים הרבה פחות מפורטים אם כי חלקם מעוררים תמיהה. במרס 2011 אושר שינוי בתעריף ארוחות הבוקר במעון ראש הממשלה. על פי התעריף החדש, ארוחות הבוקר הרשמיות יעלו 200 שקל לסועד, ארוחות הבוקר לראש הממשלה ולמשפחתו יעלו עד 213 שקל לסועד. ארוחות צהריים או ערב לרכות מלצרים וטכנים יעלו 420 שקל לסועד, סכום השווה לארוחה במסעדת יוקרה.

"אני חושבת שבית ראש הממשלה צריך להתנהל בצורה מכובדת", אומרת וינוגרד. "ראש הממשלה לא צריך לישון באכסניית נוער. אם היינו מגלים שתקציב בית ראש הממשלה מגיע ל-350 אלף שקל בשנה, שזה התקציב השנתי של התנועה לחופש המידע, הייתי דואגת. אבל בימים האחרונים הם לא מעט אנשים שחשבו שתקציב של 6,000 שקלים לנרות ריחניים הוא יקר מדי. היו גם כאלה שחשבו שזה סביר. אנחנו לא שופטים ולא מותחים ביקורת, אנחנו רק מנסים להפוך את המידע לשקוף. הציבור הוא זה שצריך לשפוט מפני שהציבור משלם."

שר החינוך שי פירון אמר: "משהו כאן נראה לי חטטני."

"ראש הממשלה הוא נבחר ציבור, והציבור מממן לו את הבתים. אם הוא היה מעלה לאתר של משרד ראש הממשלה את הנתונים, הוא היה הופך למודל של שקיפות ואף אחד לא היה מחטט מפני שהכל היה גלוי. התחושה היא שבשנתיים האחרונות הציבור הרים את הראש. התנהלות שקופה בונה אמון, ככה אפשר לראות שהמנהל תקין, וכי שהמידע יהיה שקוף הציבור יהיה רגוע ואולי יחזור לכאן איזושהו שקט."

גלעד ארדן, שר התקשורת והשר להגנת העורף, אמר בתגובה לפרסום הנתונים שנמאס מהרדיפה של נתניהו.

"אף אחד לא רודף את נתניהו. הוא ראש הממשלה ולכן הפנייה שלנו רלוונטית אליו. גם אם זהבה גלאון הייתה ראש הממשלה הייתי מגישה בקשה כזו."

גידי שלום ניר מוזם, אשתו של שר התשתיות והאנרגיה סילבן שלום, כתבה בדף הפייסבוק שלה שהטענות צריכות

לא מרגישה צורך להתנצל

"הציבור הוא זה שצריך לשפוט". ראש הממשלה ורעייתו שרה נתניהו צילום: בלאש 90

"ראש הממשלה הוא נבחר ציבור, והציבור מממן לו את הבתים. אם משרד ראש הממשלה את הנתונים, הוא היה הופך למודל של שקיפות ואף אחד לא היה מחטט מפני שהכל היה גלוי. התנהלות שקופה בונה אמון"

הרבה כסף, ולכן אני חושבת טוביטוב לפני שאני מגישה עתירה. חשוב לי שהעתירות יהיו משמעותיות וייצרו שינוי. אם היה לי תקציב, הייתי מגישה הרבה עתירות מפני שרק כשבית המשפט מתערב מתחולל שינוי שמהרה גם לבקשות הבאות שלנו.

יש לך הצעה לשינוי?

"אולי נדרשת השתתפות כלשהי של ראש הממשלה בהוצאות האישיות. אני בטוחה שיש אנשים מוכשרים ממני שיידעו ליצור את האיזון הנכון. אם מתחוללת סערה כזו גדולה סביב הנושא, כפי הנראה צריך לתת עליו את הדעת".

בשם גורמים בלשכת נתניהו נמסר: "נמאס כבר מהחטטנות והמציצנות שלא נהוגה כלפי אף איש ציבור בישראל, וכל מטרתה לפגוע פוליטית ברה"מ. בניגוד לטענתכם משרד רה"מ השיב לכל בקשות התנועה לחופש המידע בהתאם ללוחות זמ"נים קבועים בחוק, ולראייה פרסומם ברבים. כל המכרזים בוצעו בהתאם לנהלים שקבעה למדינה. עוד טרם כניסתו של ראש הממשלה לתפקיד." ❖

נראה לנו הגיוני. לא רק שהמידע לא היה מפורט, מספרת וינוגרד, "אנחנו ביקשנו מידע בפירוט מרבי, כמה עולה הלבוש, כמה עולות הרכישות, אלא שהוא הגיע במסמך וורד, מעובד. המידע צריך להגיע בדרך שבה הוא שמור ברשות מפני ששם נמצאת האמת, במידע כפי שהוא. משרד ראש הממשלה לא המציא את השיטה. זה קרה לנו בעבר כשביקשנו מידע מרשות השירות וקיבלנו ארבעה עמודים עם מספרים מאוד כלליים. בעבר הייתה לנו עתירה נגד עיריית תל אביב כשביקשנו את תקציב העירייה בפורמט דיגיטלי כמו שהוא נאגר. קיבלנו את המידע בצורה אחרת, עתרנו לקבלת הפורמט הדיגיטלי וזכינו".

אחרי שהעתירה הוגשה התברר לתנועה שיש לה שותף. "עמית סגל מחדשות ערוץ 2 הגיש בקשה לקבל חשבונות של ההוצאות כפי שנעשה בבריטניה. "לא ידענו על הבקשה, למדנו עליה רק מתשובת הפרקליטות לבית המשפט שאיחדה בין שתי הבקשות. בפרקליטות ביקשו לדעת מה רמת הפירוט שנרצה", אומרת וינוגרד. "דחינו את הדיון מחדש ספטמבר באוקטובר כדי לנסות להגיע למידע ללא עזרת בית המשפט. יומיים לפני מועד הדיון באוקטובר נשלח אלינו המידע, ושלושה שבועות אחר כך, אחרי שעברנו על המידע, משכנו את העתירה".

הדבר הראשון שחלף לווינוגרד בראש אחרי שראתה את קובצי הנתונים הוא שחבל שלא קיבלו את המידע לפני שהוגשה העתירה. "זה לא פשוט בשבילנו להגיש עתירה. יש הרבה הוצאות מסוייב: הבקשה לקבלת מידע מהמשרד הרלוונטי, אגרת בית המשפט, צילומים, שליח ותשלום לעורך הדיון. יש לנו עורכי דין מתנדבים שעושים את העבודה כ'פרו בונו', אבל אנחנו מציינים עים 2,000 שקל לעתירה ולעיתים הם גובים את הכסף. אחרי כל זה אנחנו מוציאים סכום של כ'4,000 שקל על עתירה. בשבילנו זה

חושפת בצריח

עם תקציב של בקושי חצי מיליון שקל לשנה מצליחה התנועה לחופש המידע להילחם בענקים

התנועה לחופש המידע הוקמה ב-2004 על ידי עיתונאים ומשפטנים. יו"ר התנועה הוא רביב דרוקר, ובין חברי ההנהלה נמצאים רן מלמד מעמותת "ידיד", עמית סגל, פרופסור **יורם רבין** ורועי פלד, המנכ"ל הקודם. וינוגרד מונתה למנכ"לית לפני שנתיים וחצי. מתוך 64 עתירות שהתנועה הגישה היא הפסידה כשבועה מקרים וזכתה בכמה פרסומים עקרוניים, חלקן יחד עם עיתונאים ועיתונים, כמו הדרשה למסירת הקב"א למתגייסים, חשיפת שמות המוהלים שהתפרסמו בעבודתם, חשיפת הנתונים על אחוז הנדבקים באיידס, חשיפת נתוני פשיעה לפי אזורים, חשיפת תנאי הפנסיה של ח"כ נחמן שי יחד עם ספי עובדיה מגלי צה"ל ומידע על אודות אסירים שנמלטו במהלך חופשתם יחד עם העיתון "מקור ראשון".

חלק מהעתירות לא קלות, מספרת וינוגרד. "הגשנו עתירה נגד משרד החינוך לחשיפת דוחות המיצ"ב בחתך בית ספרי, הפסדנו בבית המשפט המחוזי, ערערנו לעליון וזכינו. במהלך הערעור לעליון בית המשפט המליץ שננסה להגיע לפשרה. באנו למשרד החינוך עם כל מיני הצעות. אחד הניצגים של משרד החינוך אמר לי שהוא לא מבין איך אני ישנה בלילה כשהרס משרד החינוך על כתפיי. כל מי שמכיר אותי יודע שהערה כזאת לא עוברת על ידי אלא פוגעת בי. בדיעבד מערכת החינוך לא נהרסה אף שהנתונים מוצגים היום באתר של משרד החינוך. כשביקשנו את דוח מדרג הוזהומים בכתי החולים נאמר לי שהנזק שייגרם למערכת הבריאות כתוצאה מפרסום הדוח יהיה עצום. אני לא בטוחה שאני יכולה לחיות עם העובדה שגרמתי נזק כל כך גדול למערכת הבריאות, במיוחד שגם אני וגם בעלי הם רופאים, אבל נכנסתי לאתרי אינטרנט שעוסקים בנושאים בריאותיים בכל רחבי העולם וראיתי שם דוחות על מדרגי הוזהומים בכתי חולים. בארצות הברית הדיווח כל כך מפורט שיש גם השוואות בין בתי החולים. אני חושבת שהמידע מעצים את מערכת הבריאות ואת הציבור ויוצר תחרות איכות בין בתי החור לים שרק משרת אותם". עתירה בנושא הוגשה לבית המשפט, הדיון עדיין לא הסתיים.

וינוגרד, "אין קשר משפחתי לשופט אליהו וינוגרד", בת 37, נשואה לברק רייזנצווייג, מתמחה באורולוגיה בבית החור לים תל השומר, אם לשלושה, גרה בכפר

אוריה. "גרנו הרבה שנים בתל אביב עד שנעשה קשה לגדל ילדים בדירה קטנה בעיר". גדלה בירושלים, אביה, יצחק ויינוגרד, הוא כירורג ילדים, אמה, ליאורה, נפטרה לפני ארבע שנים, הייתה אדריכלית. היא למדה ספרות אנגלית באוניברסיטת תל אביב ומשפטים במרכז הבינתחומי בהרצליה ועבדה בקרן קרוב ובקרן החדשה לפני שהגיעה לתנועה לחופש המידע. הקרן החדשה היא אחת התורמות לתנועה לחופש המידע.

טוקבקיסטים טוענים שאת רודפת את נתניהו בגלל הקשר שלך עם הקרן החדשה.

"חבל שאנשים מנכסים את חופש המידע לשמאל. זה לא עניין של ימין או שמאל. חבר הכנסת מיכאל איתן שלא היה שייך לשמאל עשה בתחום הזה מהפכה. חבר הכנסת יריב לוין מהליכוד ביתנו שבדוראי לא מזוהה עם השמאל הוא אחד הלוחמים למען חופש מידע בכנסת. בקרן החדשה לא ידעו על הבקשה שלנו בנושא של בתי ראש הממשלה, הקרן החדשה תורמת לתנועה לחופש המידע מפני שהם מאמינים במטרת שלנו, הם לא מעורבים בעבודה שלנו".

תורמים ותקציבים הם נושא כאוב. "התקציב השנתי שלנו הוא 380 אלף שקל, לשנה הבאה חסרים לנו 50 אלף שקל, נורא קשה לגייס כספים לתחום הזה, עוני וילדים נראים תמיד נושאים נחוצים יותר. אנחנו חיים בצמצום. אני מרוויחה 10,000 שקל ברוטו על משרה מלאה, היועץ המשפטי שלנו והיועצת הארגונית מרוויחים 4,000 שקל לחצי משרה ועורכת אתר האינטרנט מרוויחה 2,000 שקל על חצי משרה. יש לנו יחצנית שמקבלת 2,000 שקל בחודש, המשרדים שלנו בראשון לציון משתמשים על שמונה מטרים רבועים, את העתירות עושים לנו עורכי דין מסוריים בחינם כ'פרו בונו', הלוביסט שלנו שעוסק בכנסת בשיפור חוק חופש המידע עובד בהתנדבות. היום החוק חל על 600 גופים, אנחנו רוצים להרחיב אותו ולהכיל בתוכו גופים כמו הקרן הקיימת. אנחנו דוחפים להקים נציבות לחופש מידע ולהביא לפרסום פרוטוקולים של ועדות ציבוריות. אם נצליח להשיג תקציב בסכום של חצי מיליון שקל לשנה, נחולל מהפכה בתחום הזה".

איך תיראה המהפכה?

"הממסד יהיה כל כך שקוף שכבר לא יצטרכו אותנו. זה החלום שלי, להיות המנכ"לית שתביא לסגירת התנועה לחופש המידע. הלוואי שהמידע פה יהיה זמין לכולם ואנחנו נהיה מיותרים". ❖